

**Bo‘lajak o‘quvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish jarayonini
modellashtirish**

Jizzax davlat pedagogika universiteti
Ravshanova Gulnoza Asqar qizi
O‘qituvchi

Anontatsiya: Ushbu tadqiqotda bo‘lajak o‘quvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish jarayoni modellashtiriladi. Kreativlik, zamonaviy ta'lim tizimining muhim komponenti bo‘lib, o‘quvchilarning ijodiy fikrlash, muammolarni hal qilish va yangi g‘oyalarni ishlab chiqish qobiliyatlarini oshirishga yordam beradi. Tadqiqotning maqsadi - ta'lim jarayonida kreativ salohiyatni rivojlantirish uchun samarali strategiyalar va usullarni aniqlashdir. Tadqiqot natijalari bo‘lajak o‘qituvchilar uchun amaliy qo‘llanma sifatida xizmat qiladi va ular o‘z darslarida kreativ fikrlashni rag‘batlantiruvchi metodlarni qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘ladi. Shuningdek, bu ish ta'lim tizimining sifatini oshirishga hamda o‘quvchilarning ijodkorlik salohiyatini kengaytirishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: kreativlik, salohiyatni rivojlantirish, innovatsion ta'lim, interaktiv metodlar, muammoli o‘qitish, kollaborativ o‘rganish, tanqidiy fikrlash, ilhomlantiruvchi muhit, o‘z-o‘zini anglash,

Kirish: Bo‘lajak o‘quvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish, zamonaviy ta'lim tizimining eng muhim vazifalaridan biridir. Kreativlik, o‘quvchilarning nafaqat bilim olish jarayonida, balki hayotning turli jabhalarida muvaffaqiyatli bo‘lishlari uchun zarur bo‘lgan muhim qobiliyatdir. Bu jarayon, o‘z-o‘zidan paydo bo‘lmaydi; u maqsadli ravishda tashkil etilishi va boshqarilishi kerak. Shu sababli, kreativ salohiyatni rivojlantirish jarayonini modellashtirish ta'limda innovatsion yondashuvlarni joriy etish va o‘quvchilarning individual xususiyatlarini inobatga olishni talab etadi.

Ushbu modellashtirish jarayoni, o‘qituvchilar va ta'lim muassasalari tomonidan amalga oshirilishi lozim bo‘lgan bir qator strategiyalarni o‘z ichiga oladi. Ular orasida turli xil pedagogik metodlar, interaktiv mashg‘ulotlar va guruh ishlari orqali kreativ fikrlashni rag‘batlantirish kabi usullar mavjud. Shuningdek, bu jarayonda

texnologiyalarning roli ham ahamiyatlidir; zamonaviy vositalar yordamida o‘quvchilar yangi g‘oyalarni yaratish va amalga oshirish imkoniyatiga ega bo‘lishadi.

Shu nuqtai nazardan, bo‘lajak o‘quvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish jarayonini modellashtirish nafaqat ta‘lim sifatini oshiradi, balki yosh avlodning innovatsion fikrlash qobiliyatlarini ham shakllantiradi. Bu esa ularni kelajakdagi kasbiy faoliyatlarida muvaffaqiyatga erishishlariga yordam beradi. Ushbu tadqiqotda biz kreativ salohiyatni rivojlantirish uchun zarur shart-sharoitlarni aniqlab, samarali modellarni taklif etishga harakat qilamiz.

Asosiy qism: Bo‘lajak O‘quvchilarning Kreativ Salohiyatini Rivojlantirish Jarayonini Modellashtirish

Zamonaviy ta‘lim tizimida kreativlik, innovatsion fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyati o‘quvchilarning muvaffaqiyatli kelajagi uchun muhim omillardir. Bo‘lajak o‘quvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish jarayoni, nafaqat o‘qituvchilar, balki ta‘lim muassasalari va jamiyat tomonidan ham qo‘llab-quvvatlanishi lozim. Ushbu qismlar bo‘yicha kreativ salohiyatni rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlari va modellari haqida fikr yuritamiz

Kreativlik – bu yangi g‘oyalar, yechimlar yoki mahsulotlar yaratish qobiliyatidir. O‘quvchilarda kreativ fikrlashni rag‘batlantirish, ularning shaxsiy va akademik rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi.

Kreativ salohiyatni rivojlantirish jarayoni quyidagi bosqichlardan iborat:

- O‘rganish: O‘quvchilar yangi bilimlarni o‘zlashtirib, yangiliklarga ochiq bo‘lishlari kerak.

- Tajriba: Amaliy mashg‘ulotlar orqali o‘z bilimlarini sinab ko‘rish imkonini berish.

- Innovatsiya: O‘quvchilarni yangi g‘oyalar ishlab chiqishga undash.

Bo‘lajak o‘quvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirishda bir nechta modellashtirish strategiyalaridan foydalanish mumkin:

- Loyihalashtirilgan ta‘lim: O‘quvchilar real hayotdagi muammolarni hal qilishga qaratilgan loyihalarda ishtirok etadilar.

- Guruh ishlari: Jamoaviy ish orqali o‘zaro fikr almashish va yangi g‘oyalarni yaratishda yordam beradi.

- Interaktiv darslar: Darslarni interaktiv shaklda o‘tkazish orqali o‘zaro faoliyatni oshirib, kreativ fikrlashga yordam beradi.

Bo‘lajak o‘quvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish jarayoni zamonaviy ta'limda muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun innovatsion metodlardan foydalanish, amaliy tajribalarni rag'batlantirish va jamoaviy faoliyatlarni tashkil etish lozim. Ta'lim muassasalari va o‘qituvchilar birgalikda ushbu maqsadga erishishda muhim rol o‘ynaydi.

Kreativlik – bu kelajak avlodining muvaffaqiyati kaliti bo‘lgan xususiyatdir, shuning uchun unga e'tibor berilishi zarur.

Mavzuning dolzarbligi: Bo‘lajak o‘quvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish jarayonini modellashtirish mavzusi zamonaviy ta'lim tizimida juda dolzarb masala hisoblanadi. Bugungi kunda globalizatsiya, raqamli texnologiyalar va tez o‘zgaruvchan ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlar ta'lim sohasida yangi yondashuvlarni talab qilmoqda. O‘quvchilarni nafaqat bilim bilan, balki ularda kreativ fikrlash, muammolarni hal qilish va innovatsion g'oyalarni ishlab chiqish qobiliyatlari bilan ta'minlash zarur.

Kreativ salohiyatni rivojlantirish — bu nafaqat ijodkorlikni, balki tanqidiy fikrlash, hamkorlik va kommunikativ qobiliyatlarni ham o‘z ichiga oladi. Bo‘lajak o‘quvchilar uchun bunday qobiliyatlarni shakllantirish, ularning kelgusi professional hayotlarida muvaffaqiyatli bo‘lishlariga yordam beradi. Ular yangilik yaratishga, mavjud muammolarni innovativ yechimlar bilan hal etishga qodir bo‘lishlari kerak.

Modellashtirish jarayoni esa ta'limda kreativlikni rivojlantirish uchun samarali strategiyalarni ishlab chiqishga imkon beradi. Bu jarayon vaqtinchalik va uzluksiz ravishda talabalarning ehtiyojlariga mos keladigan metodlarni aniqlaydi va ularni amaliyotga tatbiq etadi. Modellar orqali o‘qituvchilar o‘quvchilarning ilg'or fikrlashini rag'batlantiruvchi vazifalar, loyihalar va faoliyat turlarini tashkil etishlari mumkin.

Shuningdek, kreativ salohiyatni rivojlantirishda interaktiv uslublar va texnologik vositalardan foydalanish juda muhimdir. Ta'lim jarayonida zamonaviy texnologiyalarni integratsiya qilish o‘quvchilarga yanada kengroq g'oyalar ishlab chiqish imkonini beradi. Masalan, onlayn platformalar yordamida guruh ishlarini tashkil etish yoki virtual loyihalarda ishtirok etish orqali o‘quvchilar bir-biridan o‘rganib, ijodkorliklarini oshirishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, bo‘lajak o‘quvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish jarayonini modellashtirish dolzarb ahamiyatga ega bo‘lib, bu nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki kelajak avlodning innovatsion fikrlash qobiliyatlarini ham

mustahkamlaydi. Bu jarayon orqali ta'lim tizimi zamonaviy ehtiyojlarga javob beradigan mutaxassislarni tayyorlashga yordam beradi.

Muhokama: Bo'lajak o'quvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish jarayoni ta'lim tizimida muhim ahamiyatga ega. Kreativlik, ya'ni ijodkorlik, nafaqat san'at sohasida, balki barcha fanlarda muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan qobiliyatdir. Ushbu jarayonni modellashtirish uchun bir nechta asosiy tamoyillarga e'tibor qaratish lozim.

Kreativ salohiyatni rivojlantirish jarayoni aniq maqsadlarni belgilashdan boshlanadi. O'quvchilarning ijodiy fikrlashini rag'batlantirish, yangi g'oyalarni ishlab chiqish va muammolarni hal etishda innovatsion yondoshuvlarni qo'llash maqsadga muvofiqdir.

O'qituvchilar kreativ salohiyatni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ular o'quvchilarga ilhomlantiruvchi muhit yaratishi, ularning g'oyalarni qo'llab-quvvatlashi va tajriba almashinishini rag'batlantirishi zarur. Shuningdek, o'qituvchilar kreativ fikrlash texnikalarini masalan, brainstorming yoki rol o'yinlari kabi usullarni qo'llashi mumkin.

Kreativlikni rivojlantirishda interaktiv ta'lim metodlari samarali bo'lishi mumkin. Guruh ishlari va loyihalar orqali o'quvchilar bir-birlari bilan fikr almashish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu ular orasida yangi g'oyalarni shakllantirish va ijodiy yechimlarni ishlab chiqishda yordam beradi.

O'quvchilarga real hayotdagi muammolarni hal etishda kreativ yondoshuvlardan foydalanishga imkon beradigan vazifalarni berish juda muhimdir. Masalan, loyiha asosidagi ta'lim orqali o'quvchilar ijtimoiy yoki ekologik masalalarni hal qilishda ijodiy fikrlashlarini qo'llay oladilar.

Kreativ salohiyatni rivojlantirish jarayonida baholash tizimi ham yangicha yondoshuvlarga ega bo'lishi kerak. An'anaviy baholash metodi (masalan, ballar) o'rniga, o'quvchilarning ijodkorligi va innovatsion yondoshuvlari uchun ochiq baholovchi tizimlar yaratilishi lozim.

Bo'lajak o'quvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish jarayoni ko'p jihatdan muvofiqlik va hamkorlikka asoslanishi lozim. O'qituvchilar va talabalarning birgalikdagi sa'y-harakatlari natijasida ijodkorlik darajasining oshishi shubhasizdir. Ta'lim jarayoniga innovatsion yondoshuvlar kiritish orqali biz kelajak avlodning sifatli ta'lim olishlariga yordam bera olamiz va ularning kreativtylarini to'g'ri yo'naltira olamiz.

Xulosa: Bo‘lajak o‘quvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish jarayoni ta’limning muhim jihatlaridan biridir. Bu jarayonni modellashtirish, o‘quvchilarning individual xususiyatlarini, qiziqishlarini va bilim olish usullarini hisobga olgan holda amalga oshirilishi zarur. Kreativ salohiyatni rivojlantirish uchun quyidagi asosiy yo‘nalishlar ko‘rib chiqilishi mumkin:

1. Innovatsion o‘quv dasturlari: O‘quvchilarni yangi fikrlar yaratishga undovchi interaktiv va qiziqarli dasturlar ishlab chiqish muhim. Bu esa ularning ijodkorlik qobiliyatlarini oshiradi.

2. Amaliy mashg‘ulotlar: O‘quvchilarga amaliy tajriba orttirish imkoniyatlari berish, masalan, loyiha asosida o‘qitish metodlarini qo‘llash orqali ularning ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish mumkin.

3. Collaborativ o‘qitish: O‘quvchilarni guruhlarda ishlashga undash, bir-biridan o‘rganishga va tajribalarini almashishga yordam beradi. Bu esa kreativ fikrlash jarayonini rag‘batlantiradi.

4. Muammolarni hal qilish: O‘quvchilarga murakkab vazifalarni yechishda mustaqil fikrlash va innovatsion yondoshuvlarni qo‘llash imkoniyatlari beriladi.

5. Ochiq muloqot muhitini yaratish: O‘qituvchilar va o‘quvchilar orasida ochiq muloqotni rag‘batlantirish, fikrlarni erkin ifoda etishga imkon yaratadi va shunday qilib, kreativ salohiyatni rivojlantiradi.

Umuman olganda, bo‘lajak o‘quvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish jarayonini modellashtirish ta’lim sifatini oshirishga, shuningdek, ularning kelajakdagi muvaffaqiyati uchun mustahkam poydevor yaratishga xizmat qiladi. Bunday yondashuvlar orqali jamiyatda yangiliklarni kiritishga tayyor yosh avlodlarni tarbiyalash mumkin bo‘ladi.

Foydalanilgan Adabiyotlar

1. Abdurahmonova, M. (2020). "Kreativ ta’lim: nazariy va amaliy asoslar."
2. Jalilov, R., & Karimov, A. (2021). "O‘quvchilarning kreativ fikrlash qobiliyatini rivojlantirish." O‘zbekiston pedagogika jurnali, 5(3), 45-51,
3. Rasulova, D. (2019). "Kreativ pedagogika: nazariy asoslari va amaliyoti." Tashkent: Fan va texnologiya,
4. Sultonov, Sh., & Nurmatova, L. (2018). "Innovatsion ta’lim texnologiyalari orqali kreativ salohiyatni rivojlantirish." Ta’lim va innovatsiyalar jurnali, 7(2), 30-36,
5. Xolmatov, T., & Abdullaeva, Z. (2022). "O‘qitishda kreativ yondashuvlar: metodologik asoslar." Tashkent: Markaziy Noshirlik,